

Kross ulatub igale poole

Jaani Krossi mälestuste teine osa on kirjaniku viimane, lõpetamata jäänud teos, aga ka sellisena mahukas, tõeline vägitöö 85-aastaselt autorilt. Krossi erakordset mälu ja inimtüüpide taaselustamise oskust imetlesime juba „Kallite kaasteeliste” esimese köite (2003) ilmumisel. Teine köide haarab ajavahemikku 1960. aastatest kuni vabariigi taastamiseni 1992. aastal. Vt lk 4.

RAAMAT

EESTI KIRJASTUSTE LIIDU AJALEHT

Nr 2 (25)

21. veebruar 2008

25 kauneimat Eesti raamatut 2007 • 5 kauneimat Eesti lasteraamatut 2007

Andres Tali kompositsioon

Aili Saks, EKL-i esindaja žüriis: Eesti Kujundusgraafikute Liidu, Eesti Kirjastuste Liidu, Rahvusraamatukogu ja paberifirma esindajatest koosnenud žürii valis 2007. aastal ilmunud raamatute hulgast välja 25+5 kauneimat raamatut. Seekord olid 50 kirjastajat konkursile esitanud 168 eriilmelist teost. Žürii hindas eelkõige vormi – kujunduse ja illustratsioonide taset, materjalivalikut ja trükitehnilist teostust –, aga ka sisu sobivust kujundusega. Žürii tööd juhtis Jüri J. Dubov. Teise hindamisvooru jõudsid umbes pooled raamatud. Nende seas oli nii kunstialbumeid ja -katalooge kui ka luulekogusid ja proosaraamatuid (sh

raamatusarju), aga ka koka-, ajaloo- jm raamatuid. Silma hakkas näitusekataloogide ja kunstiraamatute hulk. Kauneimate sekka jõudis neist seitse. 26. jaanuari Arkaadias avaldas EKA graafilise disaini osakonna dotsent Kristjan Mändmaa imestust, et võitjate nimed on aasta-aastalt ühed ja samad. Ka sel aastal oli pärjatute seas juba varasematest aastatest tuttavaid nimesid, teiste seas Tiit Jürna, Jüri Kaarma, Ruth Huimerind, Urmas Viik jpt. Jätkuvalt on kõrgvormis Andres Tali, kelle tödest on 25 kauneima seas kuus raamatut. Kuidagi ei saa nõustuda Mändmaa väitega, et Tali raamatud on „kangesti ühte nägu” – Kaido Ole kataloog ja Lauri Vahtre „Absurdi imperium” on täiesti eriilmelised, samas on kunstnik

mõlema raamatu puhul sisu ja vormi ühendades kümnesse tabanud. Tööd lõpetades pidi žürii nentima, et kahjuks sai välja valida vaid 25 raamatut, ehkki mullusest raamatutoodangust oleks veel nii mõnigi teos väärtunud esiletõstmist. Andres Tali, kunstnik, tänavuselt konkursilt kuus diplomit võitnud raamatukujundaja: Millistele põhimõtetele peab vastama kaunis raamat? „Kaunis” on subjektiivne väljend ning aastaid kestnud vägivaldse kasutamise-ga tänapäeval devalveerunud. Raamatukujundus peaks olema atraktiivne ja

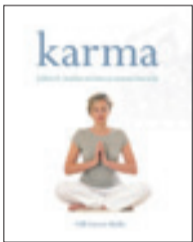
toetama sisu, tekst aga kergelt loetav. Kellel veel peale kunstniku on roll ja sõnaõigus raamatu kujundamisel ja väljanägemise üle otsustamisel? Raamat on kollektiivse töö vilj – autor, kirjastaja, toimetaja, kunstnik. Igaühel on oma osa. Kõigil on ka õigus oma sõna sekka ütelda. Tegelikult sõltub tulemus usaldusest selle rühma sees. Siiani on õnnestunud peaaegu alati leida kõiki osapooli rahuldav lahendus. Millal viimati tundsite, et mõni teie kujundatud raamat on väga hästi välja tulnud? Ükski raamat ei tohi nii käe alt lahkuda, et tegijale paha maitse suhu jääb. Mõni

asi õnnestub paremini, mõni mitte nii täielikult. Kuidas eesti raamatukunstnikud üksteise loomingu suhtuvad? Igaühel on õigus oma arvamusele ning kõigile ei ole võimalik meeldida. Isiklikult suhtun teiste tegemistesse tolerantse ja huviga. Miks noori raamatukunstnikke nii vähe peale kasvab? Graafiline disain ei koosne ainult raamatukujundusest – meedia areneb kiiresti ja võimalusi enese teostamiseks on palju. Värskeid nimesid on ju näha ka. Võib-olla küll mitte nii palju kui sooviksime. Ilmselt on raamatukujundamine keerulisem, kui esialgselt paistab.

ilmunud

Imelised linnud
Roger Lederer
tõlkinud
Jaanus Elts
160 lk
pehme kõide
Raamat neile, keda huvitavad linnud ja nende suhe ümbritseva. Siit leiab läbiseigi teaduslikult tõestatud fakte, veidraid pärimusi, heatahtlikke soovitusi ja uskumatu rekordideid. Kõike seda aitab paremini hoomata suur hulk erinevaid illustreerimisi. Käsitlemist leiab ka rida praktilisi teemasid.

Karma
Gill Farrer-Halls
tõlkinud
Anna-Liisa Tiismaa
128 lk
pehme kõide
Raamat annab juhiseid, kuidas muuta halba karmat, parandada suhteid, ravida haavu ja avastada oma tõeline eesmärk. Autor kummutab karma-müüte, seletab, mis on karma-lised kannatused ja õpetab neist hoiduma. Raamatus on kirjeldatud harjutusi ja rituaale, mis aitavad luua head karmat.

Psüühiline kaitse
Teresa Moorey
tõlkinud
Laur Kaunissaare
128 lk
pehme kõide
Autor õpetab, kuidas luua endale psüühilised kilbid, kuidas tulla toime hirmu ja rünnakuga ning soovib harjutusi, mis tugevdavad keha ja annavad enesekindlust.

Sellest praktilisest käsiraamatust leiab kõik olulised tehnikad, mille abil kaitsta end negatiivse energia eest ning tõmmata ligi tervendavat väge.

Muinasjutustamise tund
Viivi Kuus
72 lk
pehme kõide
Kogumik kaasaegseid muinasjutte, mis on mõeldud lugemiseks neile, kellele meeldib headusele ja õiglusele pürgiv muinasjutumaailm. Sisaldab muinasjuttudega seotud töölehti. Kogumiku üldisem eesmärk on emakeele täiuslikum valdamine kirjalikult ja suuliselt.

Tristan ja Isolde
12.-13. saj käsi-kirjade ainetel tõlkinud
Kadri Haljamaa
36 lk
kõva kõide
12. sajandist pärinev keldi legend Tristanist ja Isoldest on üks maailma tuntumaid armastuslugusid. Armujook seob Tristanit saatus igaveseks kauni Isolde omaga.

Mõistatuslikud templirüütliid

Olavi Teppan

Rühm prantsuse aadlike asutas 1118. aastal Jeruusalemmas kristliku rüütliordu, mis seadis eesmärgiks Pühale Maale siirduvaid palverändureid kaitsta ja igakülgset teenindada. Nende peakorteri jaoks eraldas Jeruusalemma kuningas oma lossi territooriumil asuva kunagise Saalomoni templi ala.

Templiordu allutati otseselt paavstile ja mängis olulist rolli ristisõdades. Templirüütliid korraldasid palverändurite rahaasju, luues efektiivse pangandussüsteemi ning kaitsesid palverändureid röövljõukude eest. Templiordu liikmed olid veendunud katoliiklased, kelle ülim siht oli Jumala Poja Jeesuse Kristuse õpetuse levitamine maailmas.

Sedalaadi teavet on lugejal võimalik hankida igast teatmeteosest ja keskaja ajaloo akadeemilisest käsitlusest. Olgu siinkohal võrdluseks väike kokkuvõtte Marilyn Hopkinsi „Mõistatuslikest templirüütliidest“.

Keskaegse Templiordu asutamise juures viitavad kõik märgid ulatuslikule vandenõule. Ordu tekkis ilmselt mitu aastat varem kui selle ametlik asutamisaeg ning kõik ordu juhid olid vere või abielu kaudu omavahel sugulased, põlvnedes 1. sajandil Euroopasse pakku läinud Jeruusalemma ülempreestrite suguvõsast.

Nende hulka kuulusid ka Taaveti soost Jeesuse ja Maarja Magdaleena järeltulijad. Jeesust ei pidanud need suguvõsad jumalaks, vaid jumalikult inspireeritud juudi usu-uendajaks, ning oma suguvõsades andsid nad põlvest põlve edasi paduketserlikku evangeliumi, millel polnud midagi ühist hilisemate kiriklike kolmainuse ja lunastuse dogmadega.

Vaatamata sellele, et nende välja-

Prantsusmaa kuningas Luois VII (u 1120-1180) võtab paavst Eugenius III-ilt 1147. aastal Saint-Denis' s vastu palveränduri saua. Templirüütliid ja hospitaliidiid andsid mõlemad talle laenu, mis võimaldas tal jääda teise ristisõja ajaks pühale maale. Illustratsioon raamatust

kuulutatud eesmärk oli kaitsta palverännurite Palestiinas, tegelesid ordu asutanud rüütliid esimesed üheksa aastat kaevamistöodega oma peakorteri all. Mida nad otsisid? Oletada võib nii muistseid ürikuid gnostitsistlike salateadmistega, õpetusi pühast geometriast, mis võimaldasid algatada uudse gooti arhitektuuri, kui ka lihtsalt hiiglaslikku varandust.

Ordu kasvas kiiresti ning saavutas Euroopas peagi suure mõjuvõimu. Templiordu rakendas oma tohutut militaar- ja finantsjõudu võitluseks muslimitega Pühale Maale, kuid vaevalt selleks, et laiendada katoliku kiriku haaret, vaid pigem, et taastada omaenda esivanemate valitsusjärg ja tuua au sisse Jeesuse tegelik õpetus.

Võimatu on kindlaks teha täit tõde,

kuid võimalus fakte erinevalt tõlgendada ongi ajaloo juures eriti paeluv. Marilyn Hopkinsi küsimusi tekitav ja põnevust külvav raamat templirüütliidest

suudab aga kindlasti panna lugejat uue pilguga vaatama nii mõnelegi aspektile kristliku Lääne tsivilisatsiooni kujunemisel.

Mõistatuslikud templirüütliid
Marilyn Hopkins
tõlkinud Olavi Teppan
144 lk
kõva kõide

Võimast ja rikast keskaegset Templiordut ümbritsevad saladused on läbi aegade huvi äratanud ning intriige ja spekulatsioonide esile kutsunud. Mispärast tundub, et ordu asutamise taga oli ulatuslik vandenõu? Missugust tähtsat saladust otsis ordu muistse Saalomoni templi alt? Mis tingis templirüütliid kiire tõusu, tohutu rikkuse ja mõju terves Euroopas? Millesse need kartmatud ristirüütliid tegelikult uskusid? Miks saadeti ordu pärast peaaegu 200 aasta pikkust tegutsemist jöhkralt ja ootamatult laiali? Mis sai ellujäänud rüütliidest ja nende hiigelvarandusest?

Vaata, jänes lendab!

Tiina Tomingas

Kui ma paar aastat tagasi esimest korda Frankfurti raamatumessile läksin, oli mul lihtsameelne unistus leida mõni täiesti eriline raamat, selline, mida tõesti kunagi enne pole nähtud. Kömpisin lõputuna näivate boksideridade vahel, kurk ventileeritud õhust kuiv ja silmad värvikirevusest valusad, kuid seda, mida otsisin, mu silm ei leidnud. Ja oleks ehk leidmata jäänudki, kui ma poleks juhu-se tahtel sattunud Taiwani boksist raamatuid sirvima kõrvuti tuttava-ga. „Vaata, lendav jänes,“ näitas ta üht suurt mustvalget pilti lasteraamatust. Ja seal see oligi – minu eriline raamat – nii sügav, pehme ja lummas kõikide teiste, roosade, sädelevate, ruumiliste, piiksuvate ja laulvate lasteraamatute kõrval.

Kui me pärast rongiga tagasi hotelli sõitsime, sain aega kaasalunitud raamatut pikemalt uurida. Lasin end piltide sisse haarata ja need hakkasid ise oma lugu jutustama. Ning mitte ainult jutustama, ma tundsin ja tajusin seda maailma, mis raamatus oli: hiiglasuure

Aeglaselt vaatamiseks. Pilt raamatust

jänese karva pehmust, pudenevate kirsioite magusat lõhna, lumise talve halust ja rõskust, suvise tuule sooja mahedust ja lendamise unenäolist kergust. See oli müstiline tunne. Nagu kunagi lapsena, mil ma veel lugeda ei mõistnud, aga kui oli mõnus elutoa rohelisel vaibal päikeselaigu sees oma lemmik-raamatute pilte keerata ja samamoodi kõike läbi tunda.

Ja õigupoolest ongi Jimmy Liao autoriraamat rännak lapsepõlve. Iga pilt on kui ere mälestuskild, mis toob tagasi maailma, kus mängides unes kõik ümbritsev. Teatud lõhn, hää, või meeleolu – me kõik oleme vast kogenud, kuidas kas või murdosa sekundi kestev hetk võib vallandada mälestustejada. Jimmy Liao on oma mälestusi kaua ja hoolitsevalt joonistanud. Kõige pisem-

gi karv või kahvatumgi vari on ülima tähelepanu osaliseks saanud. Seesama kunst süveneda ning väärtustada vähimatki ja tavalisematki loobki silla Taiwani kunstniku nõiduslikku maailma. Kui vaid natuke vaatamiseks aega võtta, pääseb Jimmy Liao helgele fantaasiale hõlpsasti ligi.

Ning kui enne sai Jänku-Karvake-raamatu kohta öeldud lasteraamat, siis tegelikult siin vanusepiirangut ei ole, nagu kogu kunstilgi. Need peene ja tundliku joonega pildid on suurepärase segu graafilisest kunstist ja ülimalt lapsesõbralikust fantaasiamaailmast. Sinna tahaks jäädaagi.

Tänan Sind, Jänku-Karvake, imetoreda õhtupooliku eest
Jimmy Liao
tõlkinud
Märt Läänemets
72 lk
pehme kõide

Krossi fenomen – ulatuda igale poole

Toomas Haug

Jaan Krossi mälestuste teine osa on kirjaniku viimane, lõpetamata jäänud teos, aga ka sellisena mahukas raamat, tõeline vägitöö 85-aastaselt autorilt. Krossi erakordset mälu ja inimtüüpide taaselustamise oskust imetlesime juba „Kallite kaasteeliste” esimese köite (2003) ilmumisel. Teine köide haarab ajavahemikku 1960. aastatest kuni vabariigi taastamiseni 1992. aastal. Selle köite kokkuvõtlikud märksõnad võiksid olla isiklik elu ja välismaareisid.

Raamat sisaldab rikkalikult meenutusi Jaan Krossi ja Ellen Niidu üsnagi pingelisest argielust, perekonnast ja lastest ning kohanisest Eesti NSV oludega, kuhu autor Siberist naasis 1954. aastal. Jaan Kross oli olemuslikult helge, raskuste ületamisele orienteeritud inimene, kes suutis ka nõukogude süsteemis võidelda endale välja teatud isikliku suveräänsuse. Suvekodu rajamine Hiiu maale Kassaris oli nende pürgimuste üks väljendus. Sellest on raamatus üksikasjalikumalt juttu.

Krossi mälestused räägivad sellest, kuidas seemiselt tugev loomus sisustab diktatuuririigis oma vaimset maailma ning kehtestab oma inimväärikat olemasolu kõigi tõkete ja takistavate veidruste kiuste. Ta taotleb ning saavutab võimaluse välismaale sõita ning talub

Eemalduda kõigest, mis on vägivaldselt võõras, ja samal ajal ulatuda igale poole – see on Jaan Krossi fenomeni kõige parem kujundlik kokkuvõte.

ära sellega kaasneva võimude surve. Umbes pool raamatust ongi pühendatud erinevate välissõitide meenutamisele (Kreeka, Egiptus, Ungari, Ida- ja Lääne-Saksamaa, Rootsi jm), raamatu pikim, sajaheteküljeline peatükk „Suur reis” kirjeldab viibimist Kanadas ja Ameerika Ühendriikides. Muuhulgas tuleb juttu pagulaskirjanikest ning idaks ja lääneks lõhestatud maailma paradoksides.

Kogu Krossi jutustus on – lisaks uute huvitavate kaasteeliste esiletoomisele – läbi põimitud ekskurssidega ajalukku ja omaenda loomingusse.

Mälestused pakuvad täiendavaid kommentaare Krossi romaanidele, aga ka tema tõlketöödele ja koos Ellen Niiduga kirjutatud reisiraamatule „Muld ja marmor”.

Kuigi jutt liigub tihti pealtnäha kergele teemadel, ei unusta Kross kunagi oma missiooni allutatud rahva eestkõnelejana. Mõjuvalt kirjeldab ta oma tundmusi anastatud kodumaale mõeldes: „See oli igaveseks kaduma läinud maa, kuhu me tagasi olime jõudnud. Ja mu peamine soov, mille ma nähtavasti alles märksa hiljem endale sõnastasin – ja mis jäigi mulle nähtavasti nii-öel-

da alus-sooviks sellel maal (kuigi ma muidugi sageli tegutsesin sellele risti vastu) – oli üks: e e m a l d u d a kõigest, mis siia vahepeal sigenud oli võõrast!”

Selle taustal saab Krossi püüd läheneda sellele, mis on tõeliselt oma, meile eriti hästi tajutavaks. Üks tema missiooninõustusi kõlab näiteks nii: „Mina isiklikult ei tahtnud midagi muud kui ehitada, vaistlikult ehitada endale jalgealust millegi olulisema äraütlemiseks nõndanimetatud eesti asjas.”

Tulevasele biograafiale tuleb meenustada oma esimest nõudliku-

mat proosapala, 1966. aastal „Loomingus” ilmunud „Kahe kaotsiläinud paberilugu”. Selles kirjeldatakse, kuidas Kreutzwald sõidab postitööl Tallinnast Keilasse. Tegu on nähtavasti esimese looga, kus Kross on oma ajalootegelasse ennastunustavalt sisse elanud. Ja sellest sündinud katarsist, eeltakti kogu hilisemale loomingule, meenutab Kross nii: „Ja mina, pooliti nagu Kreutzwaldina seal 1842-se aasta postitööl ja pooliti oma kirjutuslauatoolis Harju tänavas, tundsin vist õieti esmakordselt elus enneolematut julgust: m a u l a t u n i g a l e p o o l e !”

Tõepoolest. Eemalduda kõigest, mis on vägivaldselt võõras, ja samal ajal ulatuda igale poole – see on Jaan Krossi fenomeni kõige parem kujundlik kokkuvõte. See on Jaan Krossi igavikulisuse saladus. Sellisena jäädvustab ta ennast meile ka oma viimases suurteoses: oma pere- ja kodumaakesksetes pürgimustes ning aja- ja ruumirännu ihades.

Kallid kaasteelised II
Jaan Kross
591 lk
kõva köide

GRENADER/ASTLANDIA

www.grenader.ee

Ustavate meeste karm saatatus

Teise maailmasõja päevil laulsid kümned tuhanded Eesti mehed laulu, mis algas sõnadega „Me leegion sammub ja kindel on ta rüht...” See Gert Helbemäe sõnadele loodud „Eesti leegionäride laul” võtab hästi kokku, mille nimel võideldi.

Saksa vägedes olnud eestlaste soovi võidelda võib vaadelda kahel tasandil. Esimese tasandi moodustavad need eesti sõjamehed, kelle omaksed nõukogude võim küüditas, arreteeris või mõrvas. Nende meeste võitluse eesmärk oli tasuda punavõimudele kätte ning vabastada Venemaale viidud lähedased. Teise tasandi põhjused olid seotud lootusega luua Eesti oma sõjavägi Saksa relvajõudude koosseisus kas või üksikute üksustena.

Eesti oma sõjaväe loomise plaan oli aga selges vastuolus hitlerliku Saksamaa juhtkonna poliitikaga, kel oli kavas Baltimaad pikemas perspektiivis germaniseerida ja nii lubati 1942. aastal moodustada eraldi Eesti Relva-SS üksus Eesti Leegion. Sellega taheti ka näidata, et on vastu tulnud eestlaste soovile luua oma juhtimise all olevaid väeosi. Eestlased ei saanud enam ametlikult astuda Wehrmachti, sinna lubati vaid Saksa riigi kodanikke. Wehrmachtille „laenatud” idapataljonides võitlevad eestlased liideti 1944. aastal samuti Eesti Leegioniga.

Eesti leegionärid Narva rindel 1944. aastal. Eesti Filmiarhiiv

Vabatahtlik ja sunniviisiline, oma ja võõras

Leegion värvati nii vabatahtlikkuse kui mobilisatsiooni korras, kusjuures paljud eelistasid Saksa mobilisatsiooni eest põgeneda Soome, et võidelda Punaarmee vastu Soome vägedes. Eesti sõdurite seas tekitas algusest peale vastumeelsust Saksamaa natsionaalsotsialistlik ideoloogia ja ka SS-i sümbolika. Võimalusel oleksid eestlased võidelnud idavaenlase vastu koos lääneliitlastega.

Kuigi eestlastest vabatahtlikke koheldi ametlikult nagu Saksa kodanik-

ke, tehti nende üksuste ja sakslastest koosnevate Relva-SS-i üksuste vahel esialgu siiski vahet. Eristamaks välja-õppelaagris eestlasi sakslastest, ei lubatud eestlastel seal mundrikraal SS-ruune kanda. Selle asemel kasutati kraal musta rombi.

1943. aastal asusid eestlased endale ise embleemi looma, valides selleks Vabadussõja sümboli – mõõka hoidva käe, mille kohale paigutati E-täht. Käisel kanti sinimustvalget embleemi. 1944. aasta veebruaris kinkis Tartu linnaape Karl Keerdoja

Eesti sõduritele kohapeal valmistatud tunnused, mida üksused hea meelega kandsid.

Fašismisüüdistusest saadi priiks

1946. aastal tunnistas Nürnbergi kohus SS-i kuritegelikuks organisatsiooniks, kuid ühe olulise erandiga: kohtu otsuse kohaselt ei saa selle liikmeks pidada isikuid, keda riigivõimad kutsusid Relva-SS teenistusse ilma kutsuile valikuõigust andmata.

Valikuõiguse puudumine oli eesti sõjameestel aga kolmekordne: esiteks keelasid saksa võimud luua eestlastel oma sõjaväge; teiseks sunniti eesti väeosi ja eesti politseinikke astuma Relva-SSi sundkorras; kolmandaks valdavad enamuse Relva-SS-ile allunuist olid mobiliseeritud. Kõik 20. SS-diviisis teeninud sõdurid ja ohvitserid vabanesid lääneriikides sõjavangistusest 1946. aastal, pärast seda kui Nürnbergi Tribunal vabastas vastutusest relva-SS-i koosseisus võidelnud, kes sinna olid määratud riigi poolt ega ei olnud toime pannud inimsusevastaseid kuritegusid. Neil põhjustel said pärast Teise maailmasõja lõppu kümned tuhanded läände jäänud eesti sõjamehed fašismisüüdistustest priiks.

Euroopa Nõukogu 1987. aasta resolutsiooniga avaldati lugupidavalt tunnustust oma vabaduse eest välja astunud

eestlastele, lätlastele ja leedulastele nende relvastatud vastupanu eest ja austust tuhandetele selles võitluses hukkunutele.

Noorelt hukkunud meeste mälestuseks

Kirjastusel Grenader ilmub sellel kevadel Eesti Leegionis võidelnud meestele pühendatud pildialbum, kus on üle 600 illustratsiooni. Fotod pärinevad suure osas Eesti Filmiarhiivist, Eesti Riigiarhiivist, Herderi Instituudist Marburgis (Karl Hintzeri fotod), Eesti Sõjamuuseumi – kindral Laidoneri Muuseumist, erakogudest. Raamat on jagatud 12. peatükiks. Kajastamist leiavad kõik olulisemad teemad leegionäride võitlusteest alates vabatahtlike värbamisest aastal 1942 kuni veteranide tegevuseni kaasajal. Kogu tekst on eesti ja inglise keeles.

Album on tagasihoidlik mälestusmärk neile igavesti nooreks jäänud meestele, kes andsid Eesti eest kõige kallima – elu.

Ilmumas

Eesti Leegion sõnas ja pildis
Mart Laar
352 lk
kõva köide

Fantaasialennuga bussiputkad

Bussiputka on teekonna algus- ja lõpp-punkt, bussi ootamise koht, kuulutuste- ja teadetetahvel, valimispropaganda ja eneseväljenduse, suhtlemise ja kauplemise paik, klubi, pubi, rahvamaja, tasuta hotell, kemp, armastamise ja armatsemise koht, omanäoline arhitektuuriobjekt, vaatamist vääriv mitmekesine rahvakunsti ilming.

13 000 kilomeetrit Eestimaa teid, 1435 pildistatud bussiputkat – see on kahe kunstniku, Eve Kase ja Signe Kivi kolm aastat kestnud fotoprojekt, millest nüüd on saanud valmis ülipõnev raamat.

Eve Kask: „Lapsepõlves suvitasin vanematega Käsmus. Tallinna buss käis seal kaks korda päevas. Öhtuse bussi saabumine oli vägev, eriti reedeti ja siis, kui Keegi tuli... Bussi vastas käidi ka lihtsalt niisama, et inimesi näha. Buss nägi väikeste majade vahel hiigelsuur välja, peale selle käisid Käsmu vahet alati riigi kõige moodsamad bussid. Inimesed kallistasid ja suudlesid – oli pidulik tunne.

Bussiputka oli eriti ligiõmbav, sest õhtuti kogunesid sinna minuvanused ja vanemad, igatahes küla kõige populaarsemad poisid ja tüdrukud. Küll ma tahtsin nendega tuttavaks saada! Unistasin, et mind ühel päeval seltskonda kututakse. Seda aga ei juhtunudki ja ma tundsin end niiiii üksikuna.

Alles palju aastaid hiljem kutsus Signe mind bussiputkasid pildistama. Kuigi mul oli kole kiire, ei saanud ma ometigi „ei“ öelda – just selle väljaelamata noorusromantika pärast.”

Signe Kivi: „Me pildistasime objekte nagu portreeritakse inimest, oodates parimat võimalikku valgust ja otsides iseloomulikumat vaatenurka. Meie eesmärk oli jäädvustada bussiootamise kohad just sellises järjekorras ja sellistena, nagu need Eestimaa teede ääres sel hetkel seisid.

Eve juhtis autot, pildistas, jändas mälupulkade ja arvutiga, suitsetas ja otsustas. Mina kirjutasin iga kord päevikusse kellaaja ja peatuse nime ning visandasin üles arhitektuuri koos iseloomulike märkustega. Ja jälgisin, et Eve keset teed fotografeerides auto alla ei jääks. Ja tegin süüa ja koristasin. Ja muretsesin pidevalt, et ta pildistab liiga palju. Sest kõik pildid tuli hiljem arhiveerida, et valida lõpuks üks parim kaader. Valiku tegemine võttis meelt aega, aga me vaidlesime harva.

Meie armusime oma bussiputkadesse ja kiirustasime, et veel olemasolevaid jäädvustada. See oli hullumeelne ettevõtmine, aga me ei kahelnud kordagi.”

Niitsiku bussiooteämblik.

Priipalu bussiootaja.

Kargi bussiootepaviljon.

Kaos bussiliikluses?

Eesti bussiputkade peaaegu täielik teejuht

Eve Kask
Signe Kivi
kujundanud
Jüri Kaarma
1028 lk
poolpehme köide
neljavärvitrükk

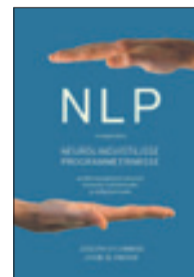

Üle maailma serva

Laurence Bergreen
tõlkinud Matti Piirimaa
kujundanud Dan Mikkin
112 lk

prantsuse köide ümbrispaberiga

Fernão de Magalhãesi julge ümbermaailmareis 16. sajandil oli kolm aastat kestnud odüsseia, täis vägivalda ja vapustavaid seiklusi. Viiest purjelaevast ja rohkem kui kahesajast mehest koosnev laevastik siirdus Vürtsisaari otsima. Kolm aastat hiljem jõudis vürtsilaadungiga tagasi vaid üks laev ja kaheksateist kurnatud meest. See on haarav reis ajalukku, teekond keskajast renessanssi jõudvas maailmas, antropoloogiline ülevaade eurooplastele tundmatustest hõimudest, keeltest ja kommetest ning äri- ja poliitikavõimu pöörase haaramise kroonika.

Sissejuhatus neurolingvistilisse programmeerimisse

Joseph O'Connor & John Seymour
tõlkinud Ehte Puhang
kujundanud Mae Rand
304 lk

pehme köide

NLP on üks kiiremini kasvavaid uusi rakenduspsühholoogia valdkondi, mis kirjeldab lihtsas keeles, mida seda kasutavad inimesed teistmoodi teevad ning võimaldab õppida nende suurepärase saavutuste mustritest. Niisugune lähenemine annab praktilised oskused, nagu neid kasutavad silmapaistvalt head suhtlejad.

Kodumaata mees

Kurt Vonnegut
tõlkinud Tiina Randus
160 lk

kõva köide ümbrispaberiga

See raamat on Kurt Vonneguti ülimalt naljakas ja habemenoana terav sissevaade ellu, kunsti, poliitikasse, iseendasse ja kogu tänapäevasesse Ameerika vaimu. Autor kirjutas raamatu oma elu viimase viie aasta jooksul ja see on rikkalikult illustreeritud autori enda piltidega.

Roosa palveraamat

Susanna Yliluoma
tõlkinud Tiina Pappel
kujundanud Irina Tammis
236 lk

kõva köide

Annul on tikk-kontsadega saapad, korralik varu platinablondide juuksepidendusi ja oma arvamus soome naistest. Läbi Tallinna, Riia ja Viini tormav pidu ja elu öö roosakas kumas ei lõpe, kuni veel jätkub Viru Valget, juukselakki ja imetlevaid pilke.

Mia, Konrad ja avanevad ukseid

Kätlin Vainola
illustreerinud Toomas Pääsuke
sari „Minu esimene raamat“
188 lk

kõva köide

On suvi ja 10-aastaselt Mial on päris igav. Kõik ta sõbrad suvitavad kuskil maal, laagris või mere ääres. Ühel oma väga tavasel igavapoolsel suvevaheaja õhtul longib Mia kodu poole ja näeb järsku maas inimest, kes paistab surnu moodi. Mia ei mõtle pikalt, kutsub kiirabi kohale ning sellest hetkest on tema suvi täiesti teistsugune – uute tuttavate, sõprade ja seiklustega.

Viirukid, õlid ja keedused

Scott Cunningham
tõlkinud Eve Rütel
kujundanud Anna Lauk
320 lk

pehme köide

Selle teose abil saab õppida, kuidas valmistada iseseisvalt viirukeid, õlised, salve, tinte, tinktuure, taimevanne ja vannisooli, keeduseid ning hautisi, rituaalseid seepe ja puudreid. Raamat õpetab looma ka uusi maagilisi retsepte.

Ära koera maha lase!

Karen Pryor
tõlkinud Ursula ja Laura Erik
kujundanud Irina Tammis
216 lk

pehme köide

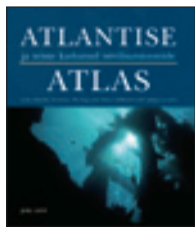
Raamat räägib, kuidas ükskõik keda treenida tegema vajalikke asju. Näiteks, kuidas võrutada vanaema näägutamist või kass kõõgilaul käimisest – kõike seda kinnistava treeningu põhimõtete abil. Kinnistamise seadused on lihtsad, need toimivad kõigis õppimis- ja õpetamisolukordades sama kindlalt nagu gravitatsiooniseadus õuna kukkumisel.

ilmunud

Mälestused

Albert Speer
tõlkinud
Ülle Pahl
639 lk
kõva köide

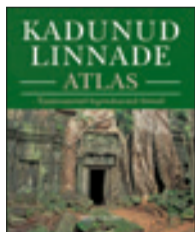
Adolf Hitleri arhitekti Albert Speeri mälestused on silmapaistev ajaloolikas Kolmanda Reichi kohta. Vanglas kirjutatud memuaarid võlusid pärast esmailmumist 1969. aastal Saksamaa ja kogu läänemaailma lugejaskonda ning jätvavad sügava mulje ka tänasele lugejale. „Mälestused“ on kaksteist aastat Hitleriga seotud olnud mehe memuaarid. Speeri positsioon oli ainulaadne, kuid vastuoluline – ta oli nii arhitekt, tehnookraat kui Saksamaa imetlusväärse relvastumise ime autor, Hitleri truu võitluskaaslane ja lõpuks ootamatu vastane. Albert Speer sündis 1905. aastal Mannheimis, õppis Karlsruhe, Münchenis ja Berliinis arhitektuuri erialal. 1931. aastal astus Speer Saksamaa natsionaalsotsialistlikusse parteisse. 1937. aastal sai temast Reichi pealinna peaarhitekt, 1942. aastal nimetati ta relvastuse ja sõjatoodangu ministriks.

Atlantise ja teiste kadunud tsivilisatsioonide atlas

Joel Levy
tõlkinud
Helje Heinoja,
Evi Laido ja
Rebeka Kurg
176 lk
kõva köide

Atlantise uskumatu lugu on läbi ajaloo intrigeerinud ning hämmeldanud miljonid inimesi üle terve maailma. See ainulaadne atlas tutvustab kadunud „kõrgtsivilisatsiooni“ käsitlevaid teooriaid, uurimisretki ja tõendusmaterjale, mis võiksid muuta ajalugu. Hoolikad rekonstruktsioonid ja kaunid pildid veealustest avastustest aitavad paljastada saladusi selle silmapaistva tsivilisatsiooni kohta, mis võis olla meie tsivilisatsiooni eelkäijaks.

ilmumas

Kadunud linnade atlas. Taasavastatud legendaarsed linnad

Brenda Rosen
tõlkinud
Kaja Riikoja
176 lk
kõva köide

Nüüdseks kadunud mineviku linnad on inimeste meeli köitnud läbi ajaloo. Ühendades legendid ja kõige värskemad arheoloogilised andmed, uurib see raamat muistsete linnaelanike elukorralduse saladusi ja vaatleb kunagi hävitatuteks peetud linnade hukust saadud õppetunde. Dwarka – krišnade püha linn, Petra – kaljude linn, Machu Picchu – inkade kuninglik tsitadell, Pompei ja paljud teised – see põhjalik ja kaunitillustreeritud raamat jutustab loo kadunud linnade tõusust, langusest ja taasavastamisest.

Hitleriaana tähtteos

Mart Juur

Postimees

Hitlerit guugeldades annab internet umbes 32,6 miljonit vastet. Vähem kui Kristusel (112 miljonit), Britney Spearsil (66,6 miljonit) ja biitlil (63,3 miljonit), ent rohkem kui Napoleonil (3,5 miljonit), Winston Churchillil (7 miljonit) ja Stalinil (11,4 miljonit).

Mida neist numbritest järeldada? Vähemalt ühe oma eesmärkidest – kuulsuse – saavutas Hitler kindlasti. Auväärne koht Google'i otsingumootoris on füüerile garanteeritud. Ja ehkki Kanal 2 aastalõpusaates ütles Üllar Jõrbergi abikaasa proua Ester nõnda armsasti, et tal olevat neist Hitleritest ja Stalinistest juba ammu kõrini, ei ilmuta üldisem huvi Hitleri fenomeni vastu siiski kahanemise märke. On vastuseta küsimusi, on saladusi ja müstikat.

Hitler Freudi diivanil

Kiusatus sukelduda psühholoogia, aga miks mitte ka parateaduste ja esoteerika valda on tööpoolest suur. Natsid uurisid salaõpetusi ja horoskoope, mida hullemaks muutus olukord rindel, seda rohkem rääkis Hitler endast kui mingist germaani Kalevipojast, kes on tulnud saksa rahval õnne tooma, saksa põlve uueks looma. Iga psühhiaater unistaks niisugusest patsiendist, kujutlege Sigmund Freudi hasarti, kui Saksa rahva juht oleks tema diivanile maandunud.

Kahju küll, aga tõsine ajaloolane ei saa kiusatusetele järele anda. Ratsionaalsel mõtteviisil pole suurt peale hakata teadmise, et Adolf Hitler sündis Jäära tähtkujus ja sai lapsepõlves taadi käest sageli kolakat. Ehkki säärane seletus oleks paljudele meeltemööda. Meenutame, kui usinalt tahtsid sakslased pärast sõja lõppu oma käed kogu kupatusest puhtaks pesta. Ja missuguse imeksandava kiirusega organiseerisid liitlased kohtupidamise kinnipüütud natsipealikute üle. Paljudel poliitikutel ja majandustegelastel väljaspool Saksamaad oli langenud türanni režiimiga piinlike seoseid, mis nõudsid unustamist.

Füüereri seiklused Teise maailmasõja ajal

Üks asjalikumaid Adolf Hitlerist kirjutatud raamatuid on nüüd eesti keeles tervikuna ilmunud. Inglise ajaloolase Ian Kershaw' uurimuse „Hitler“ teine osa kannab alapealkirja „Karistus“ ning haarab aastaid 1936–1945. Esimene osa lõppes Reinimaa okupeerimisega 29. märtsil. Hitler oli võimu tipus ning Kershaw kirjutab, et vaid vähestel oli tollal selge pilk mõistmaks, et valitud tee viib kuristikku.

Sageli öeldakse, et kui Hitler oleks surnud 1939. aastal, enne Poola kampaaniat, läinuks ta ajalukku Saksamaa suurima riigimehena. Tol hetkel hõlmas Reichi territoorium kõiki sakslastega asustatud alasid Euroopas, riigi majanduslik võimsus oli muljetavaldav ning juutide vaenamine polnud veel üle kasvanud hirmuäratavaks „lõpplahenduseks“. Inglased ja prantslased pidasid füüerit igati publiski antikommunistiks, kellega on võimalik läbi rääkida, et hoida vaos Nõukogude Liitu.

Hitler ja Goebbels suutsid sõjalistele katastroofidele ja süvenevatele kodustele probleemidele vaatamata ikka veel naerda. Foto on tehtud jalutuskäigul Berchtesgadeni lähistel asuval Obersalzbergil 1943. aasta juunis.

Foto raamatust

Paraku oli Hitler hea tervise juures veel mitu aastat pärast Teise maailmasõja algust, alles Stalingradi lahing ja doktor Morelli preparaadid panid talle põnts. Ning mis peamine: füüereri fantaasiad sellest, missugune peaks välja nägema tuleviku maailm, meeldisid alamatele väga. Uuraliteni ulatuv impeerium, kus hoitakse au sees rassipuhust ja pereväärtusi ning kus igal perel on õdus maja ja mugav auto, millega härrasrahvas saab mööda Berliin–Jalta kiirteed Krimmi suvitama sõita, selle unistuse nimel olid rahva parimad pojad ja tütreid valmis ennastunustavalt „füüereri vaimus töötama“.

Kimpus rahvakohtu ja kinomeestega

Füüereri vaimus töötamisel on Kershaw käsitluses keskne roll, selgitades Reichi toimimise mehhanisme. Hitler ei viitsinud riigiasjadega jännata, bürokraatia ja kaheksast viieni laua taga sitsimine polnud tema teetass. Alluvad nagu Himmler, Eichmann või Speer pidid ise leiutama, mida juht soovib. Nad tegid seda ehtsaksaliku põhjalikkusega, olgu siis küsi-

muse all sünteetilise kautšuki valmistamine või koonduslaagrite rajamine. Silmapiiril terendas päikesepuhkus Krimmis.

Kirjutades Hitlerist, kirjutab Kershaw rahvast, kes marssis karismaatilise liidri järel kuni lõpuni, umbes samamoodi, nagu marsiti seltsimees Stalini targa juhtimisel. Saksa totalitarism oli võrreldes Nõukogude analoogiga siiski oluliselt erijooni. See oli tehnokraatlik, rassistlik ja mõningates detailides ikkagi naljakalt kodanlik. Näiteks võis käsu täitmata jätmise eest ametist vallandatud, pensionist ja mundrikandmise õigusest ilma jäetud ohvitser Hitleri kohtusse kaevata. Nõnda toimus 1942. aastal kindral Erich Hoepner ja kohus tühistaski ülemjuhataja ebaseadusliku otsuse. Stalini riigis oleks niisugune asi olnud absoluutselt mõeldamatu, füüereri pidi rahvakohtu otsusega leppima. Või teine lugu: 1944. aastal nõudis propagandaminister Goebbels oma käsutusse kümneid tuhandeid sõdureid idarindelt, et kasutada neid patriootilise mängufilmi „Kolberg“ massistseenides. Goebbels sai oma tahtmise. „Kolberg“ esilinastus 30. jaanuaril 1945.

Lugemissoovitus proua Jõrbergile

Ajaloo professor Ian Kershaw on hea jutustaja ning terava pilguga psühholoog. Meistrikäega kirja pandud kaheköiteline uurimus Hitlerist on tihe, stambivaba, ootamatult mitmekihiline ning varasemate käsitluste suhtes sageli poleemiline. Teose mastaape ja mahtu arvestades pole tegemist mingi kerge ajaviitelugemisega, ometi soovitaks seda raamatut kõigile, keda maailma asjad vähegi huvitavad. Mitte ükski isik pole 20. sajandi ajalukku jätnud sügavamalt jälge kui Adolf Hitler. Usun, isegi proua Jõrberg leiaks siit üht-teist huviväärset.

Hitler 1936–1945: karistus

Ian Kershaw
tõlkinud
Rein Turu
1004 lk
kõva köide

ilmunud

Isamaa ilu hoieldes

koostaja
Peep Ilmet
456 lk
kõva köide

Eesti rahvuse ja riigi sünd, kasvamine ja areng, tema head ajad ja

rasked päevad kajastuvad käesolevas luulekogumikus, mille on kokku pannud eesti luuletaja Peep Ilmet. Kodumaa käekäigule on kaasa elanud kõik meie suured luuletajad ja see on läbi aegade inspireerinud neid looma oma parimaid teoseid. "Isamaa ilu hoieldes" algab Kristjan-Jaak Petersoni tuntud luuletusega "Kuu", kus noor luuletaja küsis juba 19. sajandi alguses: "Kas siis selle maa keel / laulutules ei või / taevani tõustes üles / igavikku omale otsida?". Ja nagu näitab käesolev luuleantoloogia, mis võiks olla ka tunduvalt mahukam, on Petersoni soov tänaseks täide läinud. Nõnda võibki käesolevast teosest leida Eesti parimate luuletajate loomingut läbi aegade: esindatud on Lydia Koidula, Juhan Liiv, Gustav Suits, Marie Under, Henrik Visnapuu, Mats Traat, Paul-Eerik Rummo, Viivi Luik, Doris Kareva ja paljud teised. Kogumiku lõpetab luulevalimik meie kaunitest rahvusvärvidest.

Rannal õitseb kibuvits

Erik Tohvri
272 lk
kõva köide

Märtsikuise suursüüditamise tagajärjel orvuks jäänud Saima satub

kasulapseks üksikusse rannatallu, kus valitseb ebausku ja vaimupimedus. Enne täisealiseks saamist kaotab tüdruk ka mõlemad kasuvanemad ja peab omal jõul avastama maailma, mis on täis tundmatuid ohte ja ahvatlusi. Näib, et noore naise tee on määratud, aga ootamatust kohtumisest alguse saanud trotslik soov äratub temas peituvad väärtused ja paratamatu allakäiguna tundunud tulevikutee hakkab ülesmäge minema.

13 talvist hetke

Kristjan Sander
312 lk
kõva köide

Mitte keegi ei tea, mis nad on või kust nad tulevad. Maailm, mis neile teele jäi, on muutumas

jääkamakaks. Lumme mattunud varemete vahel püüavad vabatahtlike salgad mõista, kes või mis on nende vaenlane – kuid viimane muutub iga kontaktiga. Neid kutsutakse Luikedeks.

Kristjan Sanderi esikromaani, 2006. aastal romaanivõistlusel äramärgitud teose peateema on ulmekirjanduse igikestev leitmotiiv – kohtumine tundmatuga. Osaliselt 90. aastate alguse Eestis toimivas tegevuses paisatakse tegelased etturitena aegruumi piire ning inimlikke ajendeid ületavasse mängu. On raske öelda, mis on trumbid – kuid nad vähemalt loodavad, et sõprus ja kohusetunne...

Pirita jõgi ja kloostri varemed. W. Riefstahl'i litograafia (1858). Eesti Ajaloomuuseum. Pilt raamatust

Teistmoodi kunstilugu

Mirjam Peil

Juhan Maiste nimetab „Eesti kunsti loos“ kirja pandut saagaks, looks maast ja inimestest, aga muidugi räägib see eeskätt kunstist, mis siinmail loodud või siia toodud. Autori silmis ühendab sissetoodud, siin juurdunud ja õilmitsenud kunstiavaldusi kõigepealt kohalik ruum, heitliku ajaloo ja karmi kliimaga rahutu piiriala, mis suurtest kunstikeskustest kaugel. Maistet huvitavadi metropolide ja siinse provintsi seosed, Vahe-mere ääres sündinud stiilide rännuteed ja peegeldused siin „Põhja-Vahemere mail“. Ta otsib „grammatilist võtit“ kohaliku kunstikeele, s.t. kultuurimärkide süsteemi ja sellest tuleneva identiteedi seletamiseks. „Kunagi ei ole võimalik midagi päriselt ära seletada“, tunnistab ta. Alati jäävad lüngad ja oleks meelevaldne luua fragmentidest Eesti kunsti geneetiline lugu. Aga uusi vaatenurki võib avada, oma seostele osutada ja lugejaid mõtlema kutsuda. Seda Juhan Maiste „Eesti kunsti lugu“ teeb.

Suurepärase jutustaja

See saaga on mõtte- ja teabete: sügavuti minevad ajaloolised ning filosoofilised arutelud, samuti erialaterminite rohkus nõuavad mälu värskendamiseks ehk leksikonide uurimist. Kuid ei maksa karta, raamat on väga hästi loetav ja kaasahaarav, küllap neilegi, kes käe teinekord sõnaraamatu järele peavad sirutama. Sest Juhan Maiste on väga

hea jutustaja, ta esitusviis on emotsionaalne ja meeleliselt piltlik. Tal on üsna harvaesinev oskus kunagist maailma kujutluses elustada ja lugeja n-ö pildi sisse viia. Maiste kirjeldab Pirita nunnasid esimeste päiksekiirte valgel missale töttamas, loojangu õhetust Tartu toomi tellisseinal, Tallinna kiriku kellade vaskset kuminat lahel, valgustusaja literaatide koosviibimisi või noorte kunstnike elamusi Roomas. Ta kujutleb nagu enastki istumas mõne härrasmõisa või pastoraadi verandal, kus „loeti prantslasi, harjutati laulmist Itaalia päritolu nootide järgi, jalutati ja musitseeriti, kirjutati pikki ja valulisi kirju sõpradele ja luuletusi südamedaamile“.

Kuidas kõik kunagi oli

Klassitsismi reeglistatud ilu ja romantismiaja melanhoolne hing on mõisauurijana tuntuks saanud Maistele ilmselt kõige lähedasemad. Mõisale kui „unistuste kodule“ on selleski raamatus pühendatud piisavalt ruumi ja mitte üksnes hoonetest, parkidest ja kunstikogudest rääkimiseks. Autorile on võib-olla tähtsamadki olnud hoonete peremehed, nende motiivid ja mõtte-laad. Oma inimestesaaga kirjutamiseks on ta pidanud lahti harutama Eesti- ja Liivimaa aadli ning kodanlasperede genealoogia, omavahelised suhted, abielud ja sugulusvahekorrad.

Maiste on ses vallas vaieldamatu erudiit: tema teab, kes oli kelle nõbu, kasupoeg või õpingukaaslane, kes kellega ja kuhu reisis, mis paiku külastas, mida sõpradele kirjutas või memuaari-

des kirja pani. Selle teabepagasita oleks ka tema raamat teistsugune, vähem veenev ja kaasakiskuv. Ühe-autori-raamatute suur eelis selles ongi, akadeemiliste kollektiivide läbivaieldud ja kooskõlastatud kunstiajalugudes niisugust vabadust ei ole ega saagi olla.

Muuseas, harjumatu on seegi, et „Eesti kunsti loos“ pole viiteid kasutatud materjalidele, otsekui distantseeruks ainet põhjalikult tundev autor neist seekord - raamat on tema selgitud ja põhjani settinud isiklik nägemus sellest „kuidas kõik kunagi oli“. Aga nagu teaberikkale väljaandele kohane, on siin korralikud registrid – kaheksa lehekülge koha- ja üheksa lehekülge isikunimesid.

Raamatu loetavust hõlbustab hea peatükkide liigendus ja ka pealkirjastatus. Esmamuljel poeetilised ja kaunikhoolalised pealkirjad on tegelikult sisuliselt väga täpsed ja osutavad autori tahtel kõige olulisemale, s.t. käsitluse kontseptuaalsele selgroole. *Last not least*, Mari Kaljuste kujundus on Maiste laadiga kokkukõlav, tõsiselt ja edevusetu ilus.

Eesti kunsti lugu

Juhan Maiste
520 lk
kõva köide

ilmunud

Scotland Street 44

Alexander McCall Smith
tõlkinud
Virve Krimm
352 lk

kõva köide
Edinburghi, aadressile Scotland

Street 44 on elu kokku toonud üksjagu inimesi. Seal elab ema, kes tahab, et poeg ta unistused täidaks, viieaastane poiss aga soovib vahelduseks ka lihtsalt tavalise lapse elu elada, daam, kes näeb end laiema intellektuaalse maailma kodanikuna, konservatiivide klubi liige, kes unistab eksklusiivse golfklubi liikmekaardist, kunstnik, galeriipidaja ja paljud teised, kelle igapäevaseid väikesi rõõme ja muresid on kirjeldatud elegantselt, südamliselt ja haaravalt.

Šoti kirjanik Alexander McCall Smith (s 1948 Rodeesias) on mitmete bestsellerite autor, mida on tõlgitud enam kui kolmekümnesse keelde.

Armastus kestab kolm aastat

Frédéric Beigbeder
tõlkinud
Anti Saar
sari

„Moodne aeg“
124 lk
kõva köide

Frédéric Beigbeder (s 1965) hakkas romaane kirjutama töö kõrvalt reklaamiagentuuris. „Armastus kestab kolm aastat“ (1997) on tema kolmas romaan, mis tõi autorile esimese kuulsuse. Täna on Beigbederi kontrol kokku seitse romaani, mis on teinud temast ühe tänapäeva kõige loetuma ja kõmulisema prantsuse kirjaniku. Beigbederi romaanide peategelased on pea eranditult praegusaegsed prantsuse mehed, kes elavad pidevas naudinguihas ja hirmus läbi kukkuda. Nende elu täidavad ööklubid, kaunid ja üha vahelduvad naispartnerid, kokaiin, alkohol, kustutamatu kuulsusejahu ja soov teistest parem olla.

Talvine pööripäev

Rosamunde Pilcher
tõlkinud
Virve Krimm
432 lk

kõva köide
Rosamunde Pilcher

kirjutab „Talvise pööripäev“ talle omase soojusega inimestest, kellele saab talvine pööripäev ka omamoodi pööripäevaks elus. Väikeses Šoti linnakeses asuv vana maja pakub varju endisele näitlejannale Elfrida Phippsile ja Oscarile, keda on vapustanud suur tragöödia. Lisaks neile toob elu majja veel mitu inimest, kellele elu on haiget teinud ja kes vajavad hädasti aega toibumiseks ning kosumiseks.

Maailmas üks enim teoseid müünud kirjanik Rosamunde Pilcher meenutab lugejatele, et sõprus, kaastunne, ustavus ja armastus annavad alati uut jõudu ning et ka kõige pimedam aeg lõpeb ükskord. Kordustruk.

ilmunud

Leinalilled
Ann Granger
tõlkinud
Urve Liivamägi
240 lk
pehme köide

Tegemist on kuenda raamatuga krimisarjas, mis meenutab mõneski mõttes Caroline

Grahami romaane. Tegevus toimub maalilises Oxfordshires ning kuritegusid uurivad politseiinspektor Alan Markby ja tema sõbratar Meredith Mitchell, kes on Briti Välisministeeriumi töötaja. Ann Granger annab väga hästi edasi väikelinnade ja külade meeoleolu ning tema tegelased on värvikad ja usutavad.

Kui Meredith Mitchell kohtab Chelsea lillenäitusel juhulikult endist kooliõde Rachel Hunterit, on talle peagi selge, et temal ja sel enesekindlal blondiinil on veelgi vähem ühist kui kooliajal. Peale ühe asja – Meredithi kaaslaste peainspektor Alan Markby, kes osutub Racheli endiseks abikaasaks, kellest Markby on läinud juba aastaid tagasi lahku, ja seda just mitte eriti sõbralikult.

Meie isade isa
Bernard Werber
tõlkinud
Pille Kruus
294 lk
pehme köide

Põnevusromaan tegevuse käivitab ühe kuulsa professori mõrv, kes oli terve elu otsinud inimeste põlvnemise „puuduvat lüli“ ehk meie isade isa. Juhtumit hakkavad uurima 24-aastane seksikas naisreporter ja endine meesajakirjanik, et vaikima sunnitud professori rabav tõde päevalgele tuua... Prantsuse staarkirjanik ja stsenaarist Bernard Werber esitab oma trilleri avapeatükis kolm äärmiselt ambitsioonikat küsimust: kes me oleme? kust me tuleme? kuhu me läheme? Ammutades teavet teadlaste uurimistöödest, süüvib Werber inimajaloo algaegetesse, pakkudes lugejatele uue nägemuse inimevolutsioonist.

Taskutäis rukist
Agatha Christie
tõlkinud
Ülla Jürviste
224 lk
pehme köide

Finantsimpeeriumi kuningas Rex Fortescue rüüpas parajasti teed, kui ta äkitselt agooniasses langes ja suri. Kadunu hilisema ülevaatamise käigus leitakse ta taskust viljateri. Selgub, et terve mõrvatu kodu on kahtluseluseid täis: armukest pidav noor abikaasa, rahaahne poeg, isa peale pahane tütar.

Foto: © Dreamstime

Istanbulist Püha Graali otsimas

Juhan Habicht

Kui keegi võtab oma ammuse kiindumuse objektiga kohtumiseks ette pooleaastase jalgsimatka, siis on see meie päevil üsna haruldane. Aga just nii noor ajaloolane Jason Goodwin tegi: võttis naise ja telgi kaasa, sõitis kõigepealt Varssavisse ja hakkas seal Istanbuli poole kõndima. Lisades nii vähemalt enda jaoks kunagise Osmanite impeeriumi ulatusele teatud inimliku mõõtme.

Ja me võime ju kujutleda, et millalgi selle teekonna vältel tuli talle mõte, kuidas anda inimlik mõõde ajalool: paljude põlvkondade eest kadunud inimestele, muutustele ja murrangutele ühe riigi ja ühe linna elukäigus.

Saladus ja kuriteod

Nii et kui „Maokivi“ ongi vormilt krimka, juba teine sarjas, kus 1830. aastate Istanbulis tegutseb eunuhhist detektiiv Yaşım, siis on see äratuntavalt, lausa rõhutavalt ajaloolase kirjutatud krimka, milles inimeste kõrval on kandvam roll linnal endal. Kui esimese osa „Janitšaride puu“ keskmes oli hiiglaslik Hagia Sofia kirik, siis teises osas toimuvad olulisemad sündmused hoopis maa all. Kolmest küljest soolase mereveega ümbritsetud miljonilinna joogi-veega varustamine pole naljaasi, nagu ka kogu selleks vajamineva veevärgi, akveduktide, kanalite ja reservuaaride korrashoid. Selgub aga, et veemeeste gildil on veel üks tähtis ülesanne – nii tähtis, et lisaks veemeestele teab sellest vaid sultan ise, kes peab saladuse surivoodil troonipärijale edasi andma.

Kus on aga saladus, kasvõi aimus saladuse olemasolust, sinna ilmuvad kerged teenistust otsivad tüübid. Ja siis ei jää tulemata kuriteodki.

Olgu vahepeal öeldud, et krimižanri siseselt kuulub Yaşım kindlalt

Chandleri-järgsesse aega: detektiiv ei lahenda mõistatust kabinetis istudes, vaid uitab ohtlikel tänavatel, on korduvalt surmasuus, ja kui ta lõpuks töö jälile jõuabki, ei muuda see enam õigupoolest midagi.

Palju põnevat ajalugu

Ma ei tea, kas see on midagi spetsiifiliselt türki krimkadele omast, aga erinevalt lääne ametivennast, kes tormab ühe laiba juurest järgmise juurde, otustab türki detektiiv laiba avastamise järel kas siis sõpradega lõunastama minna või äärmisel juhul kodus kehakinnituseks midagi maitsvat valmistada. Ning nii ka järgmine kord. Nagu aimates, et kui asjad on juba juhtuma hakanud, jõuab paratamatult kätte hetk, mil keha jõuavad proovile panna. Lugeja võib aga kasutatud retseptidest üht-teist huvitavat avastada.

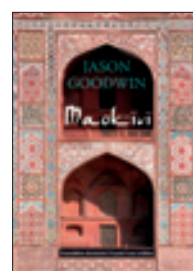
Aga tagasi ajaloo juurde. Kirjeldataud ajajärk oli Osmanite kunagise hiiglimpeeriumi langus ja lagunemine. Hiljuti oli isegi Kreeka – Euroopa riikide tugeval toetusel – iseseisvaks kuningriigiks kuulutatud. Sultan Mahmut, kelle aeg romaani käigus otsa saab, on püüdnud oma riiki euroopalikumaks kujundada. Tavalistele inimestele tähendab see eelkõige riietustavade muutmist. Kui seni võis iga rahvakild oma traditsioonilistest rõivastest kinni pidada, siis nüüd tehakse uus mood vähemalt soovitavaks, riigiametnikele aga lausa kohustuslikuks: fess pähe, sabakuub selga, kitsad „prantsuse“ püksid ja ebamugavad kingad jalga. Igal rahval on ju ometi omad kindlad oskused, riiete järgi saab eemaltki aru, mis mees see on, kes sulle vastu tuleb – „ühtse rahvuse“ kujundamine on aga vaevaline ja valus protsess. Mis näib kaasnevat impeeriumi allakäiguga.

Eunuhh Yaşım ja Poola saadik
Kui kaardile tuleb mõne impeeriumi

kahanes riike juurde, siis mujal on ilmselt mõni teine impeerium kasvamas, mis omakorda tähendab, et väiksemaid riike neelatakse alla. Kirjeldataud ajastul on selliseks olematuks riigiks Poola – ja ainult türklastel peavad puhtalt kiusu pärast oma rahadega üleval Poola saatkonda. Kui siis kaks sõpra, idamaiseid kombeid ja palees toimuvat hästi tundev Yaşım ning Euroopa kultuuriloos erudeeritud Poola saadik Palewski pead kokku panevad, ei jää neil ühegi kuriteo tagamaad avastamata. Toredaid tegelasi on muidugi veel, alates lihtsatest turukauplejatest kuni Istanbuli esimese teatri rajajateni, rääkimata siis sultani eakast emast, kellelt head tuttavad – nagu Yaşım – saavad värskeid prantsuse romaane laenata.

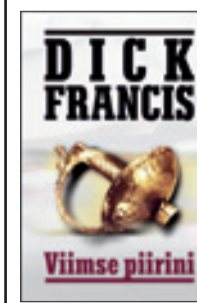
Teistmoodi krimka

Nii et on põnevust, aga see on esitatud pisut nihestatud kombel – ikkagi idamaine värk. Ja veel rohkem on põnevat ajalugu. Seda näiteks, kui veidrat tunduvad euroopalikud asjad ja kombed – või näiteks Byroni heroiseeritud Kreeka vabadusvõitlus – teiselt poolt vaadatuna. Kes tahab võõrast ja tuttavat paremini siduda: Yaşım ja meie K. J. Peterson olnuks üsnagi eakaaslased. Türgi seob meid küll vähemalt üks asi veel – üks naaber, kelle toimetamisi tundub õigem väikese kahtlusega jälgida.

Maokivi
Jason Goodwin
tõlkinud
Juhan Habicht
288 lk
kõva köide

ilmunud

Viimse piirini
Dick Francis
tõlkinud
Tiiu Loog
320 lk
pehme köide

Kunstnik Alexander Kinloch elab üksildasel Šotimaa mäenõlval ning naudib sealset vaikust ja rahu. Ühel päeval koju tulles leiab ta aga eest võrdlemisi ebameeldivad võõrad. Teda rünatakse ning kui ta mäenõlvalt alla lükatuna maha jäetakse, kumiseb tal kõrvus võõraste küsimus: „Kus see on?“ Sellele küsimusele sissetungijad vastust ei saanud, sest Alexander ei tea isegi, mida nad tahtsid. Ning kui ta on sunnitud kasuisa haiguse tõttu Londonisse sõitma, kisutakse ta tagasi realsesse elu ja vägivaldsesse maailma, mille arvas olevat maha jätnud.

Kasuisa ärist on röövitud miljooneid naelu. Ülivääruslik ratsahobune on ohus. Ja siis pannakse toime mõrv. Nüüd pole Alexanderil enam tagasiteed, sest Kinlochide au ja väarikuse nimel on ta valmis kõigeks, viimse piirini.

Õovahhkond
Terry Pratchett
tõlkinud Allan
Eichenbaum
F-sari
368 lk
kõva köide

Sam Vimes püüab vahistada psühhoopaadist mõrtsukat, kuid satub hoopis aikesest tingitud ajanihke tõttu omaenda noorusaja Ankh-Morporkisse. See on linn, mida valitseb paranoiline patriits ja kus võimutsevad sadistidest eriteenistuse töötajad. Samil tuleb kanda hoolt selle eest, et tema noorem mina ellu jääks ning kehasada seersant Keeli, meest, kes oli talle noorus üpetanud suurema osa tarkustest, mis teda hilisemas elus aitasid ja ta iseloomu kujundasid. Lisaks tuleb tal hakkama saada ülestõusuga, mille kulgu ta samuti juba ette teab.

Johnny ja pomm
Terry Pratchett
tõlkinud
Andris Feldmanis
264 lk
pehme köide

Johnny Maxwell ja tema sõbrad peavad midagi ette võtma, kui leiavad ühelt kõrvaltänavalt poolteadvusetult kohaliku kodutu naise, proua Tachyoni... Aga proua Tachyon peidab endas rohkemat kui pelgalt kriiksusi ostukäru ja hunnik kahtlaseid musti kotte. Millegipärast on just tema käes võti teistes aegadesse ja ajastutesse – muuhulgas ka 1941. aasta Blackbury pommitamise aega. Äkitselt ei ole „praegu“ enam turvaline koht, nagu Johnny oli varem arvanud, ning üha enam ja enam haarab „kunagi“ ta enda võimusse.

Viimane kolmest Johnny Maxwelli sarja raamatust, mis saanud mitu auhinda ja võlunud ohtralt noori lugejaid. Varem on ilmunud „Vaid sina suudad inimkonna päästa“ (2006) ning „Johnny ja surnud“ (2007).

